

TAJNI ŽIVOT BILJAKA

BILJKE SU STVORENJA SA DUŠOM, I SPOSOBNOŠĆU DA OSETE PATNJU I RADOST. EKSPERIMENTI PRUŽAJU IZNENAĐUJUĆE REZULTATE I DAJU NOVA SAZNANJA.

Bez zelenih biljaka ne bismo mogli ni disati ni živeti. Čudo fotosinteze (uzimanje ugljen-dioksida i oslobađanje kiseonika) daje ljudima i životinjama kiseonik kojeg oni udišu. Godišnje se konzumira 375 miliona tona biljaka. Šta one pri tom osećaju? Da li imaju osećanja, boje li se smrti?

Aristotel je govorio da biljke imaju dušu, ali da ne osećaju. I mi smatramo da nemaju osećanja, jer ih ne čujemo i zato što nemamo vremena da pratimo njihov rast.

Ali biljni svet je čudnovat i tajanstven. Ima začuđujućih stvari u vezi sa biljkama koje jedva možemo da poverujemo: postoji drveće koje može da naraste 150 m (australijski džinovski eukaliptus), ili ono koje je staro nekoliko stotina godina (najstarije drvo je imalo 4900 godina kada su ga posekli – radi se o američkoj omoriki). Obična ljubičasta lucerka pušta svoje korenje duboko u zemlju, i pri tom može da probije čak i beton. Jedna jedina biljka raži ima oko 13 miliona korenčića sa ukupnom dužinom od oko 600 km. Na tim korenčićima nalazi se oko 14 milijardi dlačica sa ukupnom dužinom od 10.600 km. Jedna breza ima u proseku 200.000 listova.

Radi se, dakle, o jednom zapanjujućem svetu.

Ali biljke se kreću tako sporo, da mi to ne možemo uočiti svojim čulima.

Da li biljke razmišljaju? Biljka puzavica se kreće uvek u pravcu nekog oslonca. Ukoliko pomerimo taj oslonac, biljka će promeniti smer u kojem raste, nekada se to dešava u roku od nekoliko časova. Da li biljka može da vidi taj oslonac? (Napravite jednom i sami taj eksperiment).

Biljke mogu da imaju i namere: biljke mesožderi, na primer, nepogrešivom tačnošću umeju da zgrabe muvu. Druge u deliću sekunde zatvore svoj cvet,

kada osete da u blizini ima životinja koje žele da ukradu njihov nektar, a kada se one udalje, isto tako brzo ponovo otvaraju svoje cvetove. Začuđuje da biljke mesožderi ne reaguju na dodir stranog tela koje nije jestivo, već samo na meso. Da li imaju čulo mirisa kojim mogu da osete meso?

Alpsko cveće uvek tačno zna, kada dolazi proleće; da bi moglo probiti snežni prekrivač ono razvija sopstvenu toplotu od koje se sneg topi.

Biljke razlikuju zvukove koje ljudi ne mogu čuti, uočavaju talasne dužine svetla u boji, kao što je infracrveno ili ultraljubičasto, koje je za ljude nevidljivo. Naročito su osetljive na rentgensko zračenje i na visokofrekventno zračenje TV-prijemnika.

Ove činjenice, i još mnoge druge, otkrivene su tokom poslednjih 30 godina putem eksperimenata. Bakster, jedan od prvih naučnika koji je vršio takve eksperimente, otkrio je da i biljke mogu imati snažna

osećanja, što je u celom svetu, naročito među biologima, izazvalo veliko iznenađenje.

Sve je počelo 1966. godine, kada je Bakster hteo da policijskim službenicima drži predavanja o detektoru laži. Sasvim slučajno je pričvrstio elektrodu galvanometra (deo poligrafa koji meri promene u električnoj provodljivosti organizma, koja se javlja prilikom snažnih emocija) na list biljke. Na veliko iznenađenje svih prisutnih igla galvanometra je snažno odskočila. Reakcija je veoma nalikovala ljudskoj. Da li je biljka osećala strah? Da li je bilo moguće da ima osećanja?

Nakon tog događaja Bakster je počeo sa eksperimentima. POMISLIO je da hoće da spali jedan list biljke i izmerio je reakciju. U istom trenutku kada je to pomislio, ali pre nego što se pomerio i u ruke uzeo šibice, na dijagramu je došlo do dramatične promene: dugačka krivulja je krenula prema gore. Zatim je napustio prostoriju, vratio se sa šibicom i spalio jedan list. Reakcije je opet bilo. Ali kada je sledeći put uzeo šibice iz kutije, praveći se kao da hoće da spali list, bez stvarne namere da to učini, sve je bilo mirno.

Da li je moguće da je ta biljka mogla da pročita njegove misli, da je možda bila u stanju da razmišlja?

Prirodnjaci su bili potpuno zapanjeni tom novom slikom živih biljaka. Urađeno je na hiljade eksperimenata širom sveta. Skeptici koji su iz neverice vršili provere, morali su uvideti da ta pojava zaista postoji. I oni su došli do začuđujućih rezultata.

Ali rad sa biljkama nije uspevaao svakome. Ako je biljka bila u nekom neprijatnom okruženju ili sa grubim ljudima, jednostavno se pravila kao da je mrtva. U tom stanju nije bilo moguće zabeležiti neku patnju i zato su oni koji su izvodili eksperiment uvek morali da se brižljivo ophode prema biljkama. Otkrilo se da biljke u slučaju velikog stresa, na primer kada osećaju veliki strah, mogu da se onesveste ili da čak umru. Ako su biljke bile u naročito prisnoj vezi sa nekom osobom koju su volele, onda se po njihovom energetskom strujanju moglo tačno odrediti, kako se u nekom trenutku oseća ta „njihova“ osoba. Rađena su ispitavanja tokom kojih je vlasnik bio na udaljenosti od 130 km od biljke. Oscilacije na galvanometra trenutno su pokazivale kako se oseća ta osoba, da li je dobro ili je bolesna, možda tužna ili besna. Ali biljka je reagovala samo na osobu koja joj je bila bliska.

Kao što reaguju na voljene osobe i saosećaju s njima, tako biljke osećaju i sažaljenje i pokazuju povezanost sa drugim biljkama. Kada se, na primer,

nekoj biljci koja se nalazi pored eksperimentalne biljke odseče list, ona reaguje veoma burno. Kada se biljke sklone iz društva drugih biljaka, tj. njenih prijatelja, one su redovno šokirane, venu neko vreme i mogu čak i umreti. Veoma je tužno pratiti smrtnu borbu jedne biljke. Veoma osetljivi elektronski aparati mogu registrovati kako organizam polako umire, kako se biljka odupire, kako se bori i kako oseća bolove. Ne bi li trebalo da sa biljkama postupamo sa više ljubavi i razumevanja, nego što to činimo sada? Zar nećemo i mi jednog dana postati deo istog tog biljnog sveta – onda kada biljke i životinje (bakterije, crvi itd.) naše zemaljske ostatke pretvore u zemlju i kada iz te zemlje ponovo izrastu biljke? Jedan filozof je ovako objasnio svoju ljubav prema životinjama:

Kada dodirnem taj cvet, ja dodirujem večnost.

Biljke su postojale mnogo pre nego što se na Zemlji pojavio čovek, i one će postojati i kroz nekoliko miliona godina.

Preko ovog cveta ja pristupam večnosti.

*Iz knjige: Tajni život biljaka
od v. P. Tompkinsa i C. Birda*

**DRUŠTVO ZA ZAŠTITU ŽIVOTINJA
M. BRUKNER
TIERSCHUTZVEREIN**

**SOLUNSKIH DOBROVOLJACA 96
21239 ĐURĐEVO**